

Studier i utformningen av offentlig politik och regleringar

Maksym Khomenko

AKADEMISK AVHANDLING

**som med vederbörligt tillstånd för vinnande av
economie doktorsexamen vid
Handelshögskolans fakultet, Göteborgs universitet,
framlägges till offentlig granskning
onsdagen den 27 juni, kl 14.00, i E44,
Institutionen för nationalekonomi med statistik, Vasagatan 1**

Göteborg 2019

Privat information och utformningen av arbetslöshetsförsäkringar

Arbetslöshetsförsäkringar världen över är allt som oftast offentligt tillhandahållna och obligatoriska. En förklaring till att obligatoriska arbetslöshetsförsäkringar oftast har införts är att privat information om risken för att bli arbetslös kan leda till ett selektivt urval av försäkringstagare och därmed välfärdsförluster. Samtidigt begränsar obligatoriska försäkringar individers valmöjligheter, vilket också kan leda till välfärdsförluster. Denna tvetydighet motiverar behovet att överväga alternativa utformningar av arbetslöshetsförsäkringar som bibehåller individers valmöjligheter men begränsar riskbaserad selektion. I denna studie använder jag mig av institutionella egenskaper i det svenska systemet för frivilliga arbetslöshetsförsäkringar samt detaljerad registerdata för att undersöka arbetslöshetsförsäkringars optimala design. För att utvärdera välfärdseffekten av olika alternativa regleringar så skattar jag en strukturell modell för val av försäkring vilken beaktar heterogena preferenser och privat information om framtida arbetslöshetsrisk. Resultatet tyder på att obligatoriska arbetslöshetsförsäkringar otvetydigt minskar välfärden med i genomsnitt 49% i termer av konsumentöverskott jämfört med ett nuvarande system. Ett lämpligt utformat system med frivilliga försäkringar skulle däremot generera stora välfärdsvinster. Detta gäller framförallt ett system som innefattar kontrakt med fasta tidpunkter för inskrivning samt förutbestämd längd, vilken skulle förbättra välfärden med 58%-95% i termer av konsumentöverskott. Ett kontrakt med tudelad avgift som inte tillräckligt begränsar riskbaserad selektion resulterar i en genomsnittlig förlust av konsumentöverskott på 3%.

Nyckelord: arbetslöshetsförsäkringar, privat information, kontraktutformning

JEL-koder: J65, D82, D81, G22, H55

Beteendeförändringar och utformningen av arvsskatter

Detta kapitel studerar den optimala utformningen av en skatt på överföring av förmögenhet mellan generationer, oftast representerad av en arvs- eller kvarlåtenskapsskatt. Beroende på skatteutformningen kan äldre personer agera på olika sätt, allt från att anpassa sitt givande eller sin förmögenhetsackumulering, till att ändra fördelningen av arvet mellan arvingar. Vi utnyttjar en unik och för ändamålet lämplig egenskap av den svenska arvsskatten i kombination med detaljerad administrativ data. För att förstå individens respons på olika skatteutformningar, tex. vad gäller justering av förmögenhetsackumulering, arvsfördelning, samt de resulterande välfärdseffekterna, skattar vi en omfattande strukturell modell för förmögenhetsackumulering och arvsbeslut hos äldre individer. Vi finner att arvs- och kvarlåtenskapsskatter, på en jämförbar nivå, resulterar i betydande men likartade snedvridningar av förmögenhetsackumulering och arvsfördelning. Genom att begränsa strategiskt undvikande genom förmögenhetsjusteringar så ger kvarlåtenskapsskatter högre skatteintäkter än arvsskatter. Vår modell möjliggör för beslutsfattare att utforma en intergenerationell skatt på förmögenhet som balanserar snedvridningar, progressivitet, skatteintäkter och skatteincidens i enlighet med deras sociala välfärdsfunktioner.

Nyckelord: arvsskatt, arvsmotiv, livscykelmodell, skatteundvikande

JEL-koder: H24, H26, D14, D15, D64

Bestämningsfaktorer för graden av konkurrens och studenters efterfrågan inom den högre utbildningen: Evidens från Australien

Hur konsumenter gör sina val och hur företag konkurrerar är centrala frågorna för många marknader. Trots den stora betydelsen som val av högskoleutbildning har, är kunskapen begränsad avseende hur högskolemarknader fungerar och offentliga interventioners påverkan. I den här studien belyser vi dessa frågor genom att utnyttja specifika egenskaper av antagningssystemet till australiensiska högskolor i kombination med tillgång på detaljerad administrativ data. Vi använder variation i undervisningsavgifter och i statliga subventioner till följd av ändringar i vad regeringen ser som prioriterade högskoleprogram och finner att studenter visar låg priskänslighet. Dessutom dokumenterar vi att högskolor visar tecken på att strategiskt svara på monetära incitament genom att anpassa antagningskraven till olika program. För att studera alternativa prisregleringar på högskolemarknader skattar vi en strukturell modell för studenters ansökningsbeslut och graden av konkurrens mellan högskoleprogram. Vårt resultat tyder på att undervisningsavgifter och högskolors intäkter har en viktig inverkan på antalet antagna studenter och deras fördelning över program.

Nyckelord: högskolemarknader, antagningsmekanismer, statliga regleringar

JEL-koder: I22, I23, I28, L3

ISBN:978-91-88199-41-6(Printed),978-91-88199-42-3(PDF)

Contact information: Maksym Khomenko, Department of Economics, School of Business, Economics and Law, University of Gothenburg, Box 640, 405 30 Gothenburg, Sweden. Tel: +46 704 609 938.

Email: maksym.khomenko@economics.gu.se